



REPORTÁŽ

Zlata (32) a Lukáš (37) vedou ve Štětovicích Zlatou farmu. Rozlehlý statek se sto padesáti kravami a telaty, padesáti prasaty, kozami, ovcemi, se slepicemi, s králíky, koňmi, se třemi psy, s jedním oslem a nepočítaně kočkami. Iniciovali vznik folklórního spolku Štětovická slipka a hanáckého skanzenu a rovnou v něm mezi exponáty žijí. **SVATBU MĚLI V KROJÍCH A NA OSLAVU STA LET REPUBLIKY VYRAZILI V ČELE KROJOVANÝCH HANÁKŮ POZDRAVIT PRAHU A SENÁT.**

TEXT ADÉLA KNAPOVÁ
FOTO ONDŘEJ SZOLLOS

HANÁCI ŽIJÓ

DVA MLADÍ LIDÉ
PROVOZUJÍ NA HANÉ
FARMU JAKO
Z NÁRODOPISNÉHO
KALENDÁŘE



Část Štětovicckých slípek ve skanzenu, každá se svou historickou biblí. O patro níž Zlata s Lukášem v podstatě mezi exponáty bydlí.

V PODZIMNÍM SLNCI povykují děti všeho věku – některé krmí senem krávy, jiné si hrají na honěnou s kozami nebo napodobují chrochtání prasat, jež se vyhřívají v odpoledním slunci. Jejich rodiče to blahosklonně sledují, popíjejí kefír, kávu či pivo a ukusujíce k tomu domácí vdolky, sýry, klobásky. Pak se někteří zvednou, zajdou dovnitř kavárny a v tamním obchodu nakoupí místní mléčné výrobky od krav, které samy a nedočkavě stojí frontu na podojení autematem za zvuků hudby.

Čtete dobře – krávy se samy řadí do fronty a čekají, až na ně přijde u automatu řada. Dobře vědí, že zatímco jim přístroj čistí vemena párou a kartáčkem a poté skenuje a přesně zaměřuje laserem, aby následně navedl odsávací přístroj, kromě uklidňující hudby se jim dostane jádrového krmení – a to ony rády. Jsou mlsné. A chytré. Některé se snaží chodit pořád dokola. Ovšem automat je dřív než za šest hodin znovu nepodojí, neměl by co, a odmítnuté krávy jdou nakonec se zklamaným zabučením alespoň k elektrickému drbátku a nechají se poškrábat na hřbetě či pod bradou. „Plánická metoda. Jen jsme ji nepatrně rozvedli,“ smějí se Zlata

s Lukášem šokovanému pohledu, který ve mně tohle doslova vesmírné dojící zařízení (jmenuje se Astronaut), tak oblíbené u krav, vyvolalo.

Kdybych to neviděla na vlastní oči, nevěřila bych. I když jsou takových automatů v Česku desítky, nevím, jestli se i kvůli nim krávy samy zvednou z vyleženého důlku ve výběhu, kde se doteď opalovaly, a vydají se do fronty. Některé dokonce zkoušejí předbíhat. Sleduju to podezíravě; z parkoviště před kavárnou ke mně vítr sem tam přinese cinkot lahvi před pár minutami nadojeného mléka, jež si lidé nejen z okolí odvázejí domů.

REKLAMA NA VENKOV Zní to jako reklama na venkov a taky ano – když jsem na Zlatou farmu poprvé přijela, hledala jsem filmový štáb. Tady se musí natáčet minimálně dokument o obrození střední Moravy, o idylickém, byť zjevně tvrdou prací vykoupeném životě zemědělců na Hané. Dokonce i lidé, kteří na farmě pracují, se usmívají, i když o poznání unavenější než návštěvníci; žertují s výletníky i jejich zdvořilými dětmi a mírně je zahánějí za žbrlení, jež je dělí od desítek několikanásobně



Lukáš a „jeho holky“. Se Zlatou tak používají své krávy, z nichž mnohé pojmenovali a znají jejich libůstky.

větších, byť mírumilovně se tváří cích zvířat.

Když to řeknu o pár minut později Zlatě Mádrové, rozzáří se. Pak sarkasticky dodá, že do idylky to má daleko. Její muž a pravá ruka Lukáš okamžitě začne vyjmenovávat nejpalcivější problémy, jež je třeba řešit. Ano, zblízka je vidět, že mnohé budovy potřebují opravit, že některé výběhy jsou provizorní, že se trochu nestíhá...

Opotřeбенí však jen potvrzuje, že farma je tu pro zvířata a kvůli produkci. Nová a stylová je ka-

várna s venkovním posezením, kde tráví návštěvníci nejvíce času. Hnůj ale zůstane vždycky hnojem a zvířata veselé ilustrace na krávně a vepřině stěží ocení. Přesto – jako by vše naplánoval pečlivý scenárista. I mezilidské vztahy. Když na sebe Zlata se sestrou Radkou, jež na farmě také pracuje, vyjedou a dost ostře a bez servitků si vyjasňují odlišný názor, nemůže si přihlížející nevšimnout, že se přes všechnu zlost a vztek mají rády, a lze tušit, že takové hádky jsou na denním pořádku.

„Nechodím kolem horké kaše, nemám na to čas. A proč taky. Řeknu hned, co si myslím,“ krčí Zlata rameny a téměř poklusem se vydává do faremní mlékárny.

NEBYLA JINÁ MOŽNOST

Zlatu Mádrovou nelze přehlédnout nebo přeslechnout. Hlasem i vystupováním energická žena v růžových montérkách a gumácích je doslova hnacím motorem. Když někam jde, dusá. Když mluví, tak rychle. Když něco řeší, tak rázně. Když s někým mluví, očima současně pozorně sleduje okolí a vy vidíte, že kontroluje každého a vše, co je v dohledu.

Nikdo ale na její poněkud úsečnější chování nereaguje uraženě. Možná proto, že dělá všechno spolu s ostatními – a práce na farmě s tolika stovkami zvířat je cokoli, jen ne voňavá a čistá.

Zlata s Lukášem se vzali velkolepě a tradičně v hanáckých krojích letos v září. Kostel byl poprvé po dlouhé době přeplněný. Navíc krojovanými a zpívajícími lidmi – doprovodily je tam nejen kamarádky z národopisného spolku Štětoviccká slípka, který před rokem kolem Zlaty, rodačky ze Štětovic, vznikl. Byla to podle místních krojovaná událost desetiletí. I Lukáš, který není Hanák, měl hanácký kroj.

„Nepodařilo se nám sehnat polabský, odkud jsem. Ale co, šak už su teď Hanák,“ říká a popisuje, jak se se Zlatou před pěti lety v lednu potkali na tanečním parketu na lyžařské akci pro zemědělce (oba vystudovali vysokou zemědělskou – Lukáš v Praze, Zlata v Brně).

Lukáš v té době pracoval v Čechách pro velkou zeměděl-



Pro místní není pohled na krojované Hanáčky (a sem tam i Hanáky) výjimečný



Ze jde o vážně míněnou „obrodu“ Hané, dokazují slípky i tím, že od malička k tradicím a krojům vedou i své děti – tady na dvoře skanzenu

skou společnost, kde ne vždy souhlasil s tím, co a jak se zvířatům dělá, čím se krmí... Tou dobou už Zlata věděla, že vybuduje Zlatou farmu.

„Jestli jsme někdy pochybovali a chtěli to vzdát? Nikdy. Muselo to tak být. Prostě jsme to museli zvládnout. Nic jiného jsme si nepřipouštěli,“ říká Zlata.

„Není to snadné, žádná dovolená, jsme tu každý den, v létě dokonce spíme přímo tamhle v tom,“ ukazuje Lukáš na odstavenou maringotku kousek od vepřína.

„Někdy si jen stihnu k pyžamu navléct gumáky a utíkám sem. Třeba když se rodí telata,“ doplňuje Zlata.

SLÍPKY VE SKANZENU

Většinu roku ale bydlí v domku zhruba tři sta metrů od farmy. Zlata toto původní hospodářské stavení zdědila. Stejně jako lásku k tradicím. „Jednou jsme se sestrou hledaly u babičky v komoře nějaké sladkosti a místo toho našly její původní kroj. Líbila jsem pak po domě jako šilená a křičela, že je

to paráda, že máme kroj. Nikdo to nechápal,“ vzpomíná Zlata a sestra Radka přitakává.

I ona už má kroj. Na rozdíl od Zlaty ale nežije ve skanzenu. Je to míněno doslova: Zlata s Lukášem za pomoci Štětovicckých slípek (překlad: Štětovicckých slepiček) vytvořili ze svého domu hanácký skanzen. A jako ve filmu o Cimrmanovi v něm sami žijí.

„Představte si, že jsme šly s Jitkou (Jitka Šálková je spoluzakladatelka spolku; pozn. red.) Olomoucí po hlavním náměstí a sbíhali se k nám lidi – a co prý to máme za kroj! Hlavní město Hané, a oni nepoznají hanácké kroje!“ vysvětluje Zlata, proč se znovuoživení tradic stalo spolu s farmou náplní jejího života.

Přesto jsem v šoku, když přijedu o pár týdnů později i s fotografem a kavárna farmy je plná do složitých a bohatých hanáckých krojů se strojících žen. Zlata se rozhodla a zorganizovala akci. Některé dívky dostaly dokonce omluvku do školy. Protože když focení, tak ať to stojí za to.

Sedím tedy uprostřed výšivek, krajků, krejzlíků, spodničků, volánů a stuh, šátků a ženských hlasů a sleduju paní Vítošlavskou z Troubek s pomocnicí, jak přesně dirigují, co a jak obléct a navléct, uzavazují stuhu, uzavazují šátky.

„Bez jejich pomoci bychom byly ztracené,“ říká Zlata s tím, že právě paní Vítošlavská jim kroje nejen šije a obětavě se o ně stará, ale coby držitelka titulu Nositelka tradic jako jedna z mála v zemi vůbec ví, jak má hanácký kroj správně vypadat.

▼ INZERCE

KUPTÉ SI UNIKÁTNÍ HRU PRO ČTENÁŘE REFLEXU SLEVA 5 %

OBJEDNÁVEJTE NA: **CHYTTEBURESE.CZ**

KÓD: **#REFLEX**

REFLEX
— MEDIÁLNÍ PARTNER HRY —

Varování ministerstva financí:
Šestku koblihou nehodíte!





Sice fučel ostrý vítr, ale pro pořádné skupinové foto se vydrží všechno, i balancování na špičkách s deštníkem

„Hodně spolků se ke krojům vrací. Nechávací si je šít, ne ručně, jako to dělám já, ale strojově, což je logicky lacinější. Bohužel si to předm nenastudují, a mají tak kroje nepřesné nebo neúplné,“ říká Jaromila Vítošlavská.

A tak studuju převzácné, paličkované, přes sto let staré krajky na zástěrách a rukávcích a poslouchám mnohohlasem vyprávěný příběh krojovaných slípek.

„Šak když se sendeme, to máte slyšet. To je jak ve slepičinců. Tož jsme si řekli, že budeme slépký. Bez tak by nám tak chlapi v legraci říkali,“ překřikuje už téměř ustrojená „slipka“ Katka ostatní.

OBROZENÍ

Zlata s Lukášem se farmě a hanáckému obrození věnují nonstop už téměř pět let; přičemž farma je navíc v podstatě nepřetržitě otevřená návštěvníkům.

„Chceme, aby si to tu každý mohl prohlédnout a podívat se, jak naše krávy vypadají, jak jsou dojeny, co žerou, jak jsou ustájeny, jak probíhá získávání mléka a jeho zpracování. A samozřejmě se můžou podívat i na ostatní zvířata. Často ani děti z venkova netuší, jak život na farmě vypadá! Třeba nevě-

dí, co to je stoh. Máme tu často exkurze ze škol a já se jich i na tohle ptám,“ kroutí Zlata hlavou.

„Taky si tady uvědomí, že farma nejsou jen zvířata a zpracování jejich produkce, ale taky další celoroční práce, již musíme zvládat zároveň. Třeba silážování, svážení slámy, senážování, opravy budov a strojů,“ vypočítává Lukáš.

„No a pak pořádáme dnes už folklórní akce, které k životu na Haně odjakživa patřily. Vynášení Morany, Velikonoce, dožínky, za pár týdnů budeme dělat živý betlém...“ Zlata by evidentně mohla ve výčtu pokračovat.

„Ale pozor – to si nestěžuju,“ dodá rychle.

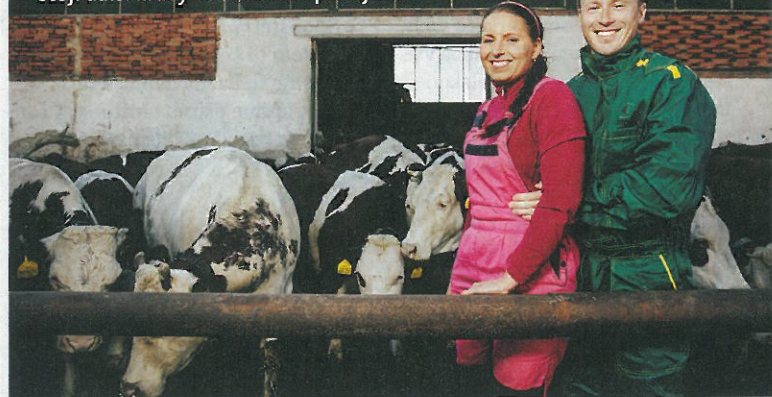
„Nás to baví, jinak bychom nic z toho tady kolem nemohli dělat. Nechtějte ani vědět, co za byrokracií musíme zvládat,“ říká Lukáš s tím, že jako k většině malých a středních podnikatelů k nim rok od roku chodí víc a víc kontrol.

Zlata nad tím jen krčí rameny: „Závidí nám tu dřinu asi.“

ZÁCHRANNÁ MISE

Zlatá farma začala vlastně jako Zlatina záchranná mise. Právě před pěti lety sem dovezli první krávy odkoupené od Zemědělského druž-

Zlata s Lukášem „v civilu“ a mezi „svými“. Kousek za nimi, už mimo záběr, stojí další krávy ve frontě na podojení.



stva Vrbátky, které se jich zbavovalo. Od stejného podniku má farma částečně pronajatý rozlehlý areál.

„Nehrajeme si na bio. Jsme tradiční konvenční chov. Nechci dělat jogurty, které si nebudou moct dovolit každý den kupovat normální lidi, protože budou bio, a tedy drahé kvůli vysokým nákladům na výrobu,“ říká Zlata.

Největším hitem je kromě čerstvého a nezvykle hustého mléka kefir. „Naše mléko je jiné, protože má víc tuku a bílkovin. Důvodem jsou dojnice původního českého ple-

mene Čestř s kombinovanou užitkovostí, tedy jak maso, tak mléko. Naše holky sice nenadojí kvanta, zato je jejich mléko daleko lahodnější než jiné. A protože je tak kvalitní a výkupní cena mléka dlouhodobě nepříznivá, rozhodli jsme se už zhruba po roce provozu pro vybudování vlastní minimlékárny.“

Skočím jí do řeči s tím, že se mi zdá, že trpí syndromem spasitele – spolu s Lukášem zachraňují tradiční zemědělství, lokální tradice, kroje, obrozují Hanou... Váhá necelou vteřinu, pak přikývne a dusá zpět ke kravám.

Předplatte si

REFLEX



Získejte 4 Speciál Reflexu zdarma



PRÁVĚ V PRODEJ

CENA ROČNÍHO PŘEDPLATNÉHO JE 1785 Kč
NAVÍC ROČNÍ VSTUP DO PLACENÉ ZÓNY NA WWW.REFLEX.CZ ZDARMA

OBJEDNÁVEJTE DO 14. 11. 2018 POD KODEM REF 4518

TELEFONICKY 800 300 302 NEBO E-MAILEM PREDPLATNE.CNC@CPOST.CZ

OVBOCHODNÍ PODMÍNKY A OBJEDNÁVKA NA WEBU PREDPLATNE.IKIOSEK.CZ

NABÍDKA PLATÍ PRO NOVÉ PŘEDPLATITELE. DISTRIBUCI ZAJIŠTUJE FIRMA ČESKÁ POŠTA

Akce je určena pouze pro nové předplatitele a platí do vyčerpání zásob dárků. V případě vyčerpání zásob si společnost CZECH NEWS CENTER a.s. vyhrazuje právo na zaslání náhradního dárku. Nabídka platí pouze pro o území České republiky. Dárky jsou zpravidla rozesílány do 6 týdnů od obdržení platby za předplatné. Tuto akci pořádá společnost CZECH NEWS CENTER a.s., IČ 02346826, se sídlem Komunardů 1584/42, 170 pro dodávku periodického tisku formou předplatného, kterými se řídí práva a povinnosti při poskytování předplatného, a informace o zpracování osobních údajů jsou uveřejněny na internetové stránce www.cnc.cz